

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВПО ТА ТРУДНОЩІ АДАПТАЦІЇ

Байлюк К. С.

студентка ЗСК курсу ОР бакалавр
спеціальність «Соціальна робота» ФПСР

Керівник: Смокова Л. С.

К.психол.н., доцент кафедри практичної та клінічної
психологи, ФПСР

Актуальність: Початок повномасштабного вторгнення й активних бойових дій після 24 лютого 2022 року, запровадження воєнного стану в Україні спричинили масове переміщення – громадяни лишають свої домівки в пошуках безпеки та захисту. Наразі кількість офіційно зареєстрованих внутрішньо переміщених осіб в країні досягає 4,9 млн осіб.

З них – 3,6 млн – особи, які перемістилися (чи повторно перемістилися) після початку повномасштабної війни. З них – 2,5 млн, які перемістилися і не можуть повернутися до своїх домівок (оскільки житло або зруйноване, або знаходиться у зоні активних бойових дій, або на тимчасово окупованій території) [1].

Внутрішньо переміщена особа (ВПО) – це громадянин України, іноземець або особа без громадянства, яка перебуває на території України на законних підставах та має право на постійне проживання в Україні, яку змусили залишити або покинути своє місце проживання у результаті або з метою уникнення негативних наслідків збройного конфлікту, тимчасової окупації, повсюдних проявів насильства, порушень прав людини та надзвичайних ситуацій природного чи техногенного характеру[2].

Зі зміною місця проживання внутрішньо переміщена особа може зтикатися та відчувати наступні труднощі:

- Скрутне матеріальне
- Труднощі у пошуку житла
- Труднощі у пошуку працевлаштування
- Труднощі влаштування дітей у садочки/школи/інші заклади денного перебування. Через це також може посилюватися проблема працевлаштування, так як дітей часто немає з ким залишити під час робочих годин.

- Зміна соціуму та менталітету
- Дискримінація, небажання місцевих людей приймати переселенців з інших територій

ВПО зазнають різноманітних психологічних впливів, через складні життєві обставини, в яких вони опинились. Розглянемо психологічні особливості такої особи:

- Травма і стрес: ВПО можуть стикатися з травматичними подіями, такими як насильство, втрату близьких, руйнування домівок і втрату звичного способу життя. Це може призвести до психічного стресу та травматичних наслідків, таких як депресія, тривожність, посттравматичний стресовий розлад (ПТСР) та інші психічні розлади[3].

- Почуття втрати ідентичності: втрата дому та спільноти може викликати відчуття самотності та втрати ідентичності. У новому середовищі ВПО можуть відчувати себе відчуженими та втратити зв'язок зі своєю культурою та традиціями.

- Страх перед майбутнім: страх і тривога можуть виникнути через невпевненість у майбутньому та нестачу ресурсів. ВПО можуть відчувати себе безпорадними та нездатними контролювати своє життя.

- Потреба в підтримці та взаємодії: ВПО можуть шукати підтримку та взаємодіяти з іншими, хто переживав схожі випробування, оскільки вони втратили соціальні зв'язки та сімейну підтримку.

- Відчуття загубленості та невпевненості через погане орієнтування на новому місці. ВПО можуть відчувати стрес через втрату звичних орієнтирів.

Висновок: Дослідження психологічних особливостей та труднощів адаптації внутрішньо переміщених осіб в Україні надає змогу більше зрозуміти та підкреслити необхідність надання цій категорії осіб психосоціальної підтримки, ресурсів для відновлення їх нормального повсякденного життя, адаптації у нових умовах та інтеграції у суспільство.

Література

1. Сайт УВКБ ООН, Агентство ООН у справах біженців: <https://www.unhcr.org/ua/idps-ua>

2. Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб», частина перша статті 1 : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1706-18#Text>

3. Стаття ВВС «Третина переселенців страждають на посттравматичний розлад – ІА»: <https://www.bbc.com/ukrainian/news-40197862>